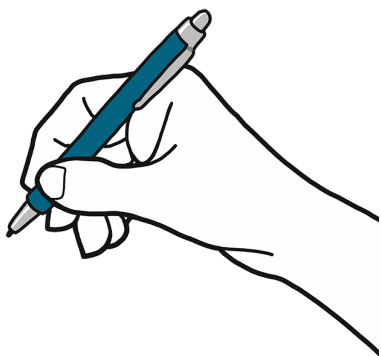

Mikä sosiaalinen tarina on?

Jotkut lapset tarvitsevat tukea erilaisissa arkeen liittyvissä tilanteissa, jotka voivat tuntua monelle meistä itsestäänselvyyksinä. Tällaisia tilanteita voivat olla erilaiset arkiset rutiinit, odottamattomat ja yllättävät tapahtumat jotka rikkovat tutun rutiinin, siirtymätilanteet tai sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyvät tilanteet. Sosiaalisen tarinan avulla lapsia voidaan auttaa ymmärtämään ja sietämään normaaliin elämään liittyviä tapahtumia ja muutoksia, sekä toimimaan positiivisessa vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa.

Sosiaalisten tarinat tarjoavat kehyksen lapsen sosiaaliselle käyttäytymiselle. Tarina tarjoaa helposti seurattavan, kuvitetun kuvauksen sosiaalisista tilanteista sekä sopivasta käyttäytymisestä näissä tilanteissa. Sosiaaliset tarinat saattavat helpottaa myös lapsen sosiaalisten vihjeiden (kuten ilmeet ja eleet) seuraamista ympäristössä ja vähentävät näin myös sosiaalisten tilanteiden pelkoa. Tämä voi auttaa lasta keskittymään paremmin sosiaalisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

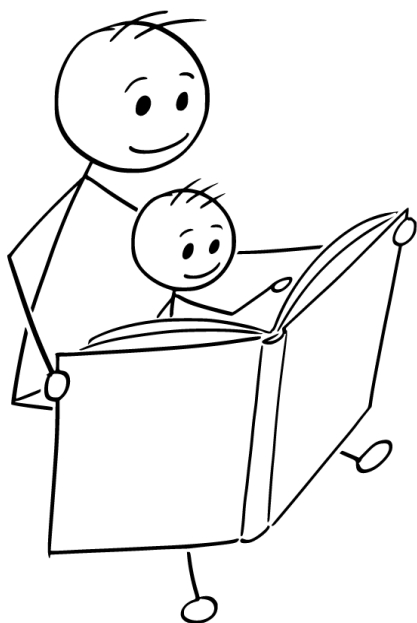

Kuinka sosiaalinen tarina kirjoitetaan?

Sosiaalisissa tarinoissa käytetään yksinkertaisia, kuvailevia lauseita, jotka esittelevät tarinan tilanteen. Tarinoissa käytetään myös sanoja, jotka kuvailevat tunnetiloja joita esitetty tilanne voi lapsessa aiheuttaa. Ohjaavat lauseet kertovat lapselle kuinka juuri tässä tilanteessa on sopivaa ja hyväksyttävää käyttäytyä (huom. sosiaaliset tarinat esittelevät/opettavat usein vain yhden tavan toimia tietyssä tilanteessa).

Sosiaalisessa tarinassa tulee olla sekä kuvia että tekstiä. On hyvä muistaa, että sosiaalisen tarinan tulee olla positiivisesti kirjoitettu, ei *"älä lyö kavereita, se on ilkeää ja nyt kaveria sattui ja hän itkee"* vaan *"en halua satuttaa ystäviäni, heille tulee siitä paha mieli"*.

Sosiaalinen tarina kirjoitetaan aina "minä" -muodossa, kuin se kertoisi lapsesta itsestään.

Sosiaalisen tarinan lukeminen lapselle

Sosiaaliset tarinat tulisi lukea lapselle ääneen vähintään muutaman kerran, mutta mitä useammin tarina käydään läpi, sen parempi. Muutaman lukemiskerran jälkeen lapsen kanssa voidaan harjoitella tarinan opetusta leikkimällä roolileikkiä, jossa käydään tarinan tilanne läpi. Mieti luovasti tilanteita joissa sosiaalista tarinaa voisi muistella ja harjoitella opittavaa taitoa. Lue tarina uudelleen joka päivä niin usein kunnes lapsi ei enää tarvitse sitä.

Lukuvinkit

Esitä tarina yhdelle tai useammalle lapselle silloin kun tilanne on rauhallinen ja rento. Tämä edesauttaa oppimista ja saa lapsen muodostamaan positiivisen kuvan tilanteesta, jossa tarinaa käydään läpi. Sosiaalista tarinaa ei tule koskaan käyttää rangaistustilanteessa, tyyliin “Miksi et osaa toimia kuten tarinassa sanotaan”. Jos lapsi toimii epäsopivasti jossain tilanteessa, niin sosiaalista tarinaa ei silloin haeta ja näytetä lapselle tyyliä “Miksi et muista mitä tässä tarinassa sanottiin että sinun pitää tehdä”. Tarinan käsittelytilanne on tällöin negatiivinen.

Ole aito ja läsnäoleva kun luet tarinaa. Lapsen olisi hyvä saada tilanteessa käsitys, että tarina olisi kirjoitettu juuri hänelle.

Lue tarina päivittäin, niin kauan kuin se on tarpeen. Jotkut tarinat voidaan käydä läpi ennakoitaessa tiettyä tilannetta jossa haastavaa tai voimakkaita tunteita tai ahdistusta aiheuttavaa käytöstä ilmenee. Tällaisiin tilanteisiin sopivat erityisen hyvin lyhyet sarjakuvatarinat (arkeen liittyvät, rutiinin rikkovat muutostilanteet, kuten vaikkapa palohälytys koulussa, hammaslääkäriin meno, ravintolassa käyminen tms.).

Kun luet tarinaa, ole positiivinen, kannustava ja kärsivällinen. Käytä rauhallista ja ystävällistä äänensävyä. Huolehdi myös, että ympäristö on rauhallinen ja lapselle tuttu sekä turvallinen, eikä siellä ole turhia häiriötekijöitä (meteli, televisio, radio, kännykät, ipad jne.). Tämä on tärkeää, jotta tarinalla saavutettaisiin toivotunlainen, positiivinen vaikutus lapseen.

Tarinaa voidaan lukea kaikissa lapsen kasvuympäristöissä, kuten kotona, isovanhempien luona, hoitopaikassa tai koulussa. Lukijan olisi hyvä olla lapselle tuttu ja turvallinen aikuinen.

On tärkeää, että lapselle esitellään vain yksi tarina ja sen sisältämä opetus kerrallaan. Tällöin yhden tarinan opetus on helpompaa omaksua ja oppiminen mahdollistuu. Liian moni yhtäaikainen tarina voi saada lapsen häkeltymään, eikä oppimista tapahdu. Tässä tarkoitan pidempiä tarinoita, en lyhyitä sarjakuvia jotka sopivat erityisen hyvin kertaluontoisesti tilanteiden ennakoimiseen ja niitä voi olla arjessa useampiakin.

Kun toivottu oppiminen on saavutettu ja uusi taito on hyvin hallussa, voidaan tarina häivyttää arjesta esimerkiksi näin:

- Pidennä lukukertojen väliä: jos tarinaa luettiin alunperin kerran päivässä, lue sitä nyt joka toinen päivä. Lisää sitten aikaa niin, että tarinaa luetaan joka kolmas tai neljäs päivä ja niin edelleen. Jatka näin kunnes tarina jää luontevasti arjesta pois.
- Tarinaa voi häivyttää arjesta myös siten, että lapsi voi muistella mitä tarinassa tapahtuu ja miten tulisi toimia eri tilanteissa, esimerkiksi näyttämällä hänelle vain tarinan kuvat tai kysymällä kysymyksiä tarinasta.
- Tarinaa voidaan harjoitella roolileikin avulla.

